

Grävande Journalister
c/o JMK
Box 27861
115 93 Stockholm

Anmälan till Guldspaden för inslag om ”falskläkare” i Västnytt februari 2006.

Klass: Lokal-TV

Arbetena handlade om Magdolna Kis, entreprenör i alternativmedicinbranschen, som 2005 dömts i Helsingborgs tingsrätt för omfattande bedrägerier mot människor som sökt hjälp. Verksamheten hade då bedrivits i Ramlösa och avslöjades av Helsingborgs Dagblad, som belönades med Guldspaden 2003 för sina reportage. I väntan på att fängelsesdomen skulle vinna laga kraft etablerade sig emellertid Magdolna Kis i Kungsbacka och fortsatte verksamheten i huvudsakligen samma former. Magdolna Kis hyrde in sig i ett alternativmedicinskt centrum kallat Hälsoknuten.

Västnytt och Helsingborgs Dagblad fick i skiftet november-december samtidiga tips om den nyetablerade verksamheten i Kungsbacka. I tipset till Västnytt ingick en hänvisning till den omfattande dokumentation som fanns från Helsingborgs Dagblad på hd.se. Efter att ha läst vad tidningen publicerat tog jag kontakt med en av de inblandade reportrarna, Suzanne Holmberg.

Kontakten ledde till att vi inledde ett sällsynt samarbete i syfte att avslöja nya bedrägeriförsök. Västnytt fick tillgång till HD:s gedigna research i Magdolna Kis' tidigare historia, HD fick tillgång till det nya material som Västnytt tog fram. Efter kontakter på redaktionschefsnivå kunde parterna också enas om villkoren för publicering: Samtidig publicering på webben vid första TV-sändning och korsvis credit.

Arbetet startade under december 2005 och avslutades i praktiken den 3 mars 2006. Den grundläggande researchen om Magdolna Kis' bakgrund fanns alltså på HD. Suzanne Holmberg blev min samarbetspartner där. Sedan vi genom anonyma samtal fastställt att det verkligen var Magdolna Kis som etablerat sig på nytt gällde i första hand att genom person- och bolagsregister få grepp om hennes nya arbetsmiljö, ”Hälsoknuten”. Hälsoknuten är en ekonomisk förening som hyr ut lokaler i en barack i ett industriområde till ett flertal företagare i främst den alternativa hälsobranschen.

Efter omfattande och tidsödande research kring alla de olika företagen på Hälsoknuten beslutades att begränsa publiciteten till Magdolna Kis' verksamhet.

Därefter planerades för en inspelning med dold kamera av en ”patient” för att klargöra vad Magdolna Kis nu gjorde. En öppen inspelning uteslöts som ingång med hänsyn till hur hon tidigare slingrat sig i sina kontakter med media. Eftersom verksamheten var så nyetablerad i Kungsbacka kunde vi inte heller vända oss till tidigare patienter. Den dolda inspelningen visade att Kis fortfarande gav sina patienter den falska bilden av att hon var någon form av läkare. Till yttermera visso gav hon ”patienten” två tabletter av ett narkotikaklassat läkemedel som hjälp att få sova. När medlet fastställdes som starkt beroendeframkallande och populärt bland missbrukare, sammanställdes det första inslaget och med det klart kontaktades Hälsoknuten och Magdolna Kis, som omedelbart hänvisade till en jurist.

Inslaget dag två bestod av Hälsoknutens reaktion – Magdolna Kis sades upp med omedelbar verkan – och intervjuer med Kis själv och hennes jurist. Dag tre handlade om Socialstyrelsens kontroll av sådan här verksamhet.

Långtgående planering fanns för att följa brottmålet vidare i Hovrätten, men när Magdolna Kis i sista stund drog tillbaka sitt överklagande och accepterade fängelsesdomen, tog saken i praktiken slut.

Källor: Offentliga register, tidningsannonser, intervjuer, tidigare dokumentation från HD, tingsrätt m.m.

Eftersom SVT har en strikt policy för dolda inspelningar hölls, särskilt om det inledande inslaget, nära kontakt med SVT:s jurist och programsekretariat för att undvika övertramp. Inslagen anmäldes inte.

Första publicering skedde i TV med en ”puff” i Västnytt 17.55 den 15 februari 2006 och samtidig publicering på svt.se/vastnytt samt hd.se. Huvudinslaget, som avslöjade verksamheten, kom i Västnytt 19.10 samma dag, 15/2, och i Helsingborgs Dagblads papperstidning följande morgon. Det följdes upp dag två med inslag där såväl Hälsoknutens representant som Magdolna Kis och hennes juridiska ombud intervjuades. På tredje dagen publicerades kommentarer från Socialstyrelsen. Ytterligare uppföljning gjordes den 3 mars, då Magdolna Kis genom sitt ombud drog tillbaka överklagandet av fängelsedom till Hovrätten.

Webben utnyttjades inte bara för vidarepublicering utan även för publicering av extramaterial som t ex nästan hela intervjun med Magdolna Kis dag två.

Publiceringarna i Västnytt och Helsingborgs Dagblad följdes av omfattande vidarepublicering inom SVT, av citat i andra medier och av att andra medier gjorde egna uppföljningar.

Ett mycket konkret resultat av granskningen var att Magdolna Kis nya verksamhet stängdes i ett mycket tidigt skede. Möjligen bidrog också publiciteten till att överklagandet till Hovrätten drogs tillbaka.

Samarbetet mellan TV och tidning, två parter med olika arbetsverktyg, olika traditioner och på 20 mils avstånd var komplicerat. Att handla rätt i brådskande beslut som rörde två olika avnämare utan att kunna kommunicera direkt, att planera arbetet så att inte den granskade skulle ana oråd och försvinna - flera omständigheter gjorde arbetet svårt. En speciell utmaning låg i att på ett snabbt sätt förflytta vårt råmaterial, bilder och intervjuer, i form av långa videosekvenser från Göteborg till Helsingborg. Trots all modern teknik visade sig ett gott samarbete med SJ vara den bästa lösningen. Det ovanliga samarbetet var berikande och lärorikt och borde kunna ske oftare.

I arbetet deltog:

Jörgen Knudtzon, reporter och huvudansvarig

Elin Lindström, reporter, dold inspelning

Sandy Hansson, fotograf och redigerare

Patrik Karlsson, redigerare

samt i vissa delar:

Lars Ryheden, fotograf

Janne Eliasson, fotograf och redigerare

Josefin Sjöberg, fotograf

Johan Liljesand, redigerare

Göteborg 2007-01-19

Jörgen Knudtzon
reporter Västnytt
Sveriges Television